

Inspectie van het Onderwijs
*Ministerie van Onderwijs, Cultuur en
Wetenschap*

RAPPORT VAN BEVINDINGEN STELSELONDERZOEK 2013-2014

4e Montessorischool De Pinksterbloem

Plaats : Amsterdam
BRIN nummer : 20TV|C1
Onderzoeksnummer : 275569
Datum onderzoek : 12 en 13 mei 2014
Datum vaststelling : 23 juni 2014

INHOUDSOPGAVE

1	INLEIDING	5
2	BEVINDINGEN	7
3	CONCLUSIE	12
	BIJLAGE 1 OORDELEN	13

1 INLEIDING

Op 12 en 13 mei 2014 heeft de inspectie 4e Montessorischool De Pinksterbloem bezocht in het kader van een landelijk stelselonderzoek naar de staat van het primair onderwijs in Nederland. Het doel van dit onderzoek is het verzamelen van informatie over een aantal indicatoren, waarover de inspectie rapporteert in het Onderwijsverslag 2013-2014. Deze indicatoren hebben betrekking op de opbrengsten, het onderwijsleerproces, de zorg en begeleiding en de kwaliteitszorg. Conform de uitgangspunten van het programmatisch handhaven is tevens standaard gecontroleerd of de school voldoet aan bepaalde wettelijke voorschriften, waaronder de onderwijstijd. Bijlage 1 bij dit rapport bevat een overzicht van de indicatoren en de bevindingen van de inspectie daarover.

De bevindingen uit het stelselonderzoek worden gebruikt om te bezien of het reeds aan de school toegekende basisarrangement kan worden gehandhaafd. Eventueel geconstateerde tekortkomingen worden betrokken bij de eerstvolgende risicoanalyse.

Toezichthistorie

De school is in februari 2010 bezocht in het kader van een vierjaarlijks bezoek.

Onderzoeksopzet

Het onderzoek bestond uit de volgende activiteiten:

- Een controle van de aanwezigheid van de schoolgids en het schoolplan bij de inspectie.
- Een toets op de aanwezigheid van informatie over enkele wettelijk verplichte onderdelen in de schoolgids en het schoolplan.
- Een controle op de onderwijstijd die de school heeft gepland.
- Onderzoek en analyse van jaardocumenten en andere documenten en gegevens over de school die bij de inspectie aanwezig zijn.
- Schoolbezoek, waarbij
 - schooldocumenten, handelingsplannen en groepsplannen zijn bestudeerd;
 - in een aantal groepen de onderwijspraktijk is geobserveerd door het bijwonen van lessen Nederlandse taal en rekenen en wiskunde. Deze lesbezoeken vonden plaats in de groepen A, B, C, D, E, F, G, K, N, L.
 - gesprekken met de directie, de intern begeleiders, leraren en leerlingen zijn gevoerd;

- een eindgesprek met de directie en een vertegenwoordiging van het bestuur, na afloop van het schoolbezoek is gevoerd.

Toezichtkader

De inspectie heeft zich bij haar onderzoek onder andere gebaseerd op het Toezichtkader po/vo 2012 en de notitie Analyse en waarderingen van opbrengsten primair onderwijs. Beide documenten zijn te vinden op www.onderwijsinspectie.nl.

Opbouw rapport

In hoofdstuk 2 van dit rapport beschrijft de inspectie de bevindingen die uit haar onderzoek op 4e Montessorischool De Pinksterbloem naar voren zijn gekomen. Bij de geconstateerde verbeterpunten is tevens een onderbouwing opgenomen. In hoofdstuk 3 volgt de conclusie. Bijlage 1 van dit rapport bevat een overzicht van de bij dit onderzoek gebruikte indicatoren en de bevindingen van de inspectie daarover.

2 BEVINDINGEN

Algemeen beeld

Het kwaliteitsprofiel van de 4e Montessorischool De Pinksterbloem laat een wisselend beeld zien (bijlage 1). De school onderscheidt zich met een goed pedagogisch klimaat en ook de zorg en begeleiding is als voldoende beoordeeld. De kwaliteit van de lessen is echter voor verbetering vatbaar. Twee onderdelen van de didactiek -de taakgerichtheid van de leraren en de actieve betrokkenheid van leerlingen- zijn als onvoldoende beoordeeld. De onderwijstijd kan beter worden benut en ook de afstemming van het aanbod vraagt om aandacht. De leeropbrengsten zijn gemiddeld voldoende, maar gezien de kenmerken van de populatie is het de vraag of de lat wel hoog genoeg ligt. De leraren en leerlingen waarmee de inspectie heeft gesproken beamen zelf ook dat er meer uitgehaald kan worden. Verder vraagt de kwaliteitszorg om een impuls, met name op het vlak van de evaluatie en borging van kwaliteit.

De leerlingen vinden het een leuke school; er wordt volgens hen niet gepest. Wel merken ze op dat de kwaliteit afhangt van welke leraar je hebt. Het team spreekt zich waardierend uit over de prettige en collegiale sfeer op school. De leraren geven aan dat ze veel ruimte krijgen om zich verder te ontwikkelen en te scholen, onder meer op het vlak van hoogbegaafdheid. Ze zijn trots op de schoolontwikkeling, waaronder het werken met portfolio's, het kunst- en cultuurbeleid en het vak science. De inspectie heeft tijdens het schoolbezoek ook een les wetenschap en techniek bijgewoond in het sciene lab en vond dat inderdaad inspirerend.

Toelichting

Uitgangssituatie

Het team is stabiel en al lang aan de school verbonden. De school is mede door de bezuinigingen een aantal jonge leraren kwijt geraakt, waaronder een aantal kartrekkers. Wel ontstaat er komend jaar door de pensionering van leraren weer wat mobiliteit.

De directeur heeft de afgelopen twee jaar naast haar baan op deze school, als interim-directeur taken vervuld op twee andere scholen van het bestuur en is sinds het begin van dit schooljaar afwezig wegens ziekte. De directietaken worden nu waargenomen door de adjunct directeur.

De school heeft een overwegend sterke populatie, maar er zijn ook heel wat leerlingen die extra zorg vragen, waaronder relatief veel dyslectische leerlingen en leerlingen met een rugzak.

Opbrengsten

De eindopbrengsten zijn gemiddeld over drie jaar voldoende. In 2012 en 2014 waren de gemiddelde scores voldoende, in 2013 lag de score boven de bovengrens die de inspectie hanteert en was daarmee goed. De tussenopbrengsten zijn eveneens voldoende. De inspectie baseert dit oordeel op de resultaten van technisch lezen in de groepen 3 en 4, rekenen en wiskunde in de groepen 4 en 6 en begrijpend lezen in groep 6.

Naast de cognitieve vaardigheden volgt de school de sociaal-emotionele ontwikkeling van leerlingen. De inspectie kan de opbrengsten op dit vlak echter niet waarderen, omdat hiervoor nog geen normen beschikbaar zijn.

Voor leerlingen die het eindniveau van groep 8 niet halen stelt de school een ontwikkelingsperspectief op, waarin op basis van de onderwijsbehoeften, mogelijkheden en beperkingen de individuele leerdoelen worden bepaald. Uit de evaluaties blijkt dat de leerlingen zich naar verwachting ontwikkelen. Dit is een verbetering ten opzichte van het vorige kwaliteitsonderzoek (februari 2010).

Aanbod

De school maakt bij lezen, taal en rekenen gebruik van eigentijdse methoden waarmee de kerndoelen kunnen worden behaald. In de onderbouw wordt thematisch gewerkt op basis van leerlijnen en een checklist met tussendoelen. De inspectie stelt vast dat de leraren hier ook gericht aan werken. Ook krijgen 'doelgroep-leerlingen' (veelal anderstaligen) extra ondersteuning in het kader van de voor- en vroegschoolse educatie. Daarbij wordt vooral aandacht besteed aan de woordenschatontwikkeling. De doorgaande lijn van groep 2 naar groep 3 is voldoende. Wel is het van belang om afspraken over het aanbod (de lesjes) - voor zover er geen methode wordt gevolgd- goed te borgen en te verantwoorden, zodat op schoolniveau transparant is welke onderdelen structureel aandacht krijgen en welke doelen zijn gerealiseerd. Dit is ook van belang als leraren het methodisch werken deels willen loslaten, zoals nu wordt overwogen bij het rekenonderwijs. De reden is dat het niveau van de methode als te laag wordt ervaren en te weinig aansluit op de mogelijkheden van de leerlingen. Vóórdat de methode wordt losgelaten is het van belang om de onderliggende leerlijnen nauwgezet uit te lijnen en het rekenbeleid vast te leggen (beredeneerd aanbod). Hiermee wordt voorkomen dat de invulling van het rekenonderwijs afhankelijk wordt van individuele leraren.

De school biedt hoogbegaafde leerlingen een extra uitdagend aanbod. Zij hebben een individueel werkplan met eigen leerdoelen en gaan naar de verrijkings- of plusklas. Ook krijgen ze les in wetenschap en techniek (science).

Lessen

Zoals bij het algemeen beeld al aangegeven, is de inspectie minder tevreden over de kwaliteit van de lessen, met name waar het gaat om de taakgerichtheid van de leraren en actieve betrokkenheid van leerlingen. De kwaliteit van de uitleg en instructie is wel voldoende. Alle leraren werken volgens het directe instructiemodel, waarbij ze kort terugblikken op de eerder aangeboden doelen (opfrissen voorkennis), de leerdoelen benoemen, aandacht besteden aan leerstrategieën en feedback geven aan leerlingen. Wel constateert de inspectie dat veel leerlingen tijdens het zelfstandig werken, niet gericht bezig zijn met hun werk (hebben het vooral gezellig met elkaar en/of vervelen zich). Het zorgt voor veel ruis en leidt kinderen af die wel willen werken. Het gaat ten koste van de effectieve leertijd. Dit was in de helft van de geobserveerde lessen het geval. Het valt op dat veel leraren daar niet op letten en leerlingen ook niet aanspreken op hun werkhouding. De leerlingen herkennen dit beeld en gaven in het gesprek met de inspectie aan dat dit komt omdat ze te weinig werk krijgen. Ze hebben vaak geen zin in de extra taken, die voor hen gevoel meer van hetzelfde zijn. Daarnaast bieden de werkvormen (bij taal en rekenen) weinig variatie, waardoor de lessen tamelijk saai zijn.

De schoolleiding onderschrijft dat het klassenmanagement, en het goed bedienen van leerlingen door het bieden van een gedifferentieerd aanbod, een blijvend aandachtspunt is. Zij verwacht dat het werken met portfolio's een impuls zal geven aan het doelgericht werken. Het is de bedoeling dat leerlingen meer grip krijgen op hun eigen leerontwikkeling en dat daarmee het eigenaarschap van leerlingen versterkt wordt. Ook wil de school het educatief partnerschap (ouders-school) versterken. De ontwikkeling van het portfolio bevindt zich nu nog in een pilotfase en vraagt op onderdelen nog om verdere uitwerking en verdieping. Zo zou het goed zijn om per vakgebied de belangrijkste leerdoelen te beschrijven; dat biedt een handvat bij het benoemen wat je als kind wilt leren en het bespreken van de bereikte resultaten, ook met ouders.

Zorg en begeleiding

De school investeert veel in de zorg en begeleiding van leerlingen. De intern begeleiders vervullen daarbij een stimulerende en ondersteunende rol. De school heeft ook goed zicht op de leerlingen die qua begeleiding om iets extra's vragen. Dat kan in de vorm van uitdaging buiten de groep (hoogbegaafden), ondersteuning binnen de groep (pré-teaching of verlengde instructie) of in de vorm van planmatige, kortdurende zorg op basis van een handelingsplan. Deze zijn er bijvoorbeeld voor lezen (dyslexie) en/of gedrag.

Met de invoering van het handelingsgericht werken komt het accent te liggen op de preventieve zorg in de klas. Leerlingen worden afhankelijk van hun instructiebehoeften geclusterd in drie of meer niveaugroepjes. Het feitelijk realiseren van deze differentiatie blijkt in de praktijk een hele opgave. De groepen zijn relatief groot en heterogeen samengesteld (drie jaargroepen). Het totaal aantal niveaugroepjes wordt daarmee wel erg groot. Daarbij zijn de extra handen in de vorm van taakleraren wegbezuinigd. Hierdoor komt de uitvoering van de zorg, en vooral de administratie die daarmee gemoeid gaat, onder druk te staan. Dit geldt echter niet voor de leerlingen die recht hebben op gerichte zorg, de zogenaamde rugzakleerlingen. Zij krijgen wel de begeleiding die ze nodig hebben en de school kan zich hier ook goed over verantwoorden. Dit geldt ook voor leerlingen met een ontwikkelingsperspectief. Ook voor deze leerlingen beschikt de school over een compleet dossier. Hoewel de inspectie de zorg als voldoende beoordeelt, is het wel nodig om de afspraken op dit vlak aan te scherpen en te controleren. Zo vraagt de registratie van de geplande zorg om verbetering (waar is aan gewerkt en is het doel bereikt). Een deel van de groepsleraren noteert dit digitaal, maar een ander deel van het team komt hier niet aan toe, waardoor achteraf niet aantoonbaar is welke zorg of ondersteuning de leerlingen daadwerkelijk hebben gehad binnen de klassensetting.

Kwaliteitszorg

De kwaliteitszorg was bij het vorige onderzoek nog een sterk punt van de school. Door omstandigheden heeft het beleid op dit vlak niet de aandacht gekregen die het behoeft. Dit geldt met name voor het opbrengstgericht werken, het systematisch en cyclisch evalueren van de kwaliteit van het onderwijs en de borging.

Om het opbrengstgericht werken te versterken is het nodig dat de school - op basis van een analyse van de leerlingenpopulatie- haar ambitieniveau bepaalt. De hiervan afgeleide streefdoelen zijn nodig als ijkpunt bij de evaluatie van de opbrengsten op schoolniveau, waarbij de vraag centraal staat 'halen wij als school uit de kinderen wat er in zit' en 'wat is onze toegevoegde waarde?'. Er vinden op groepsniveau wel gesprekken plaats over de leerresultaten, maar de trendanalyses zijn beperkt en onvoldoende diepgaand van karakter. Daarbij komt dat de school ook onvoldoende zicht heeft op haar eigen kwaliteit. Zo ontbreekt een systeem voor het cyclisch evalueren van de verschillende onderdelen van het onderwijsleerproces (aanbod, leertijd, kwaliteit van pedagogisch- en didactisch handelen, leerlingenzorg, burgerschap). Wel neemt de school regelmatig een enquête af om de tevredenheid te peilen van ouders, leerlingen en personeel.

Het planmatig werken aan kwaliteitsverbetering is als voldoende beoordeeld. Leraren worden actief betrokken bij de beleidsontwikkeling en participeren in diverse werkgroepen (Montessori, ICT, rekenen, kosmisch onderwijs, science, speelplaats/tuin). Het afgelopen jaar lag de focus vooral op het vlak van de talentontwikkeling (meer- en hoogbegaafdheid) en het handelingsgericht werken in de klas. Ook heeft de school een gedragscode opgesteld en een ondersteuningsplan geschreven in het kader van passend onderwijs. De speerpunten voor het schooljaar zijn vastgelegd in de Kwaliteitsmonitor. Dit instrument wordt ook gebruikt om de schoolontwikkeling jaarlijks te evalueren. Deze evaluatie is echter onvoldoende concreet. Zo wordt bij diverse punten aangegeven 'vraagt nog om aandacht', terwijl niet wordt beschreven wat er wel en niet is gerealiseerd.

Tot slot

De kracht van het team is dat ze in hoge mate betrokken is bij het wel en wee van de kinderen. Dit is een kwaliteit die behouden moet worden, maar gezien het kwetsbare kwaliteitsprofiel is het nodig om een omslag te maken naar een meer professionele werkcultuur, waarbij het doelgericht en opbrengstgericht werken een groter accent krijgt. Dit sluit in principe ook aan bij de moderne Montessori benadering die de school nastreeft en het doelgericht werken vanuit hoge verwachtingen zal ook de intrinsieke motivatie van leerlingen alleen maar ten goede komen. Het schoolplan moet eerdaags worden geactualiseerd. Dit biedt een mooie kans om met elkaar de visie en koers van de school te bepalen en op basis daarvan het beleid op de diverse deelterreinen verder vorm te geven.

3 CONCLUSIE

Kwaliteit

De inspectie concludeert dat de kwaliteit van het onderwijs op basisschool De Pinksterbloem op veel van de onderzochte onderdelen basaal op orde is. Wel zijn er tekortkomingen geconstateerd in het primaire proces (efficiënt gebruik van de onderwijstijd, de taakgerichtheid en de actieve betrokkenheid). Ook heeft de kwaliteitszorg (evaluatie, borging) niet de aandacht gehad die het behoeft. De inspectie handhaaft het reeds aan de school toegekende basisarrangement. De bevindingen zullen worden betrokken bij de eerstvolgende risicoanalyse, waarbij opnieuw de vraag aan de orde is of het toezichtarrangement eventueel moet worden aangepast.

Naleving

De inspectie concludeert tevens dat er geen tekortkomingen zijn in de naleving van de wettelijke voorschriften die zijn gecontroleerd.

BIJLAGE 1 OORDELEN

In onderstaande tabellen vermeldt de inspectie welke indicatoren in dit onderzoek zijn betrokken en tot welke bevindingen het onderzoek heeft geleid. De nummering in de tabellen verwijst naar het volledige waarderingskader primair onderwijs 2012. Indicatoren die bij een kwaliteitsonderzoek de doorslag geven of een school (zeer) zwak is, de zogeheten normindicatoren, zijn gemarkeerd met een asterisk. Voor een overzicht van alle normindicatoren zie het Toezichtkader po/vo 2012 op www.onderwijsinspectie.nl. De bevindingen zijn weergegeven in de vorm van een score. De score geeft aan in welke mate de betreffende indicator gerealiseerd is.

Legenda:

1. slecht
2. onvoldoende
3. voldoende
4. goed
5. niet te beoordelen (alleen bij opbrengsten)

In verband met het programmatisch handhaven heeft de inspectie daarnaast enkele controles uitgevoerd op bepaalde wettelijke voorschriften. Of de school wel of niet voldoet aan deze wettelijke vereisten wordt tot uitdrukking gebracht met de score 'ja' of 'nee'.

Opbrengsten		1	2	3	4	5
1.1*	De resultaten van de leerlingen aan het eind van de basisschool liggen ten minste op het niveau dat op grond van de kenmerken van de leerlingenpopulatie mag worden verwacht.			•		
1.2*	De resultaten van de leerlingen voor Nederlandse taal en voor rekenen en wiskunde tijdens de schoolperiode liggen ten minste op het niveau dat op grond van de kenmerken van de leerlingenpopulatie mag worden verwacht.			•		
1.4	Leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften ontwikkelen zich naar hun mogelijkheden.			•		
1.5	De sociale competenties van de leerlingen liggen op een niveau dat mag worden verwacht.					•

Leerstofaanbod		1	2	3	4
2.1*	Bij de aangeboden leerinhouden voor Nederlandse taal en rekenen en wiskunde betreft de school alle kerndoelen als te bereiken doelstellingen.			•	

Leerstofaanbod		1	2	3	4
2.2*	De leerinhouden voor Nederlandse taal en voor rekenen en wiskunde worden aan voldoende leerlingen aangeboden tot en met het niveau van leerjaar 8.			•	
2.3	De leerinhouden in de verschillende leerjaren sluiten op elkaar aan.			•	
2.4*	De school met een substantieel aantal leerlingen met een leerlinggewicht biedt bij Nederlandse taal leerinhouden aan die passen bij de onderwijsbehoeften van leerlingen met een taalachterstand.			•	
2.6	De school heeft een aanbod gericht op bevordering van actief burgerschap en sociale integratie met inbegrip van het overdragen van kennis over en kennismaking met de diversiteit in de samenleving.			•	

Tijd		1	2	3	4
3.1	De leraren maken efficiënt gebruik van de geplande onderwijstijd.		•		

Schoolklimaat		1	2	3	4
4.4	De school heeft inzicht in de veiligheidsbeleving van leerlingen en personeel en in de incidenten die zich op het gebied van sociale veiligheid op de school voordoen.			•	
4.5	De school heeft een veiligheidsbeleid gericht op het voorkomen van incidenten in en om de school.			•	
4.6	De school heeft een veiligheidsbeleid gericht op de afhandeling van incidenten in en om de school.			•	

Didactisch handelen		1	2	3	4
5.1*	De leraren geven duidelijke uitleg van de leerstof.			•	
5.2*	De leraren realiseren een taakgerichte werksfeer.		•		
5.3*	De leerlingen zijn actief betrokken bij de onderwijsactiviteiten.		•		

Afstemming		1	2	3	4
6.1	De leraren stemmen de aangeboden leerinhouden af op verschillen in ontwikkeling tussen de leerlingen.		•		
6.2	De leraren stemmen de instructie af op verschillen in ontwikkeling tussen de leerlingen.			•	
6.3	De leraren stemmen de verwerkingsopdrachten af op verschillen in ontwikkeling tussen de leerlingen.			•	
6.4	De leraren stemmen de onderwijstijd af op verschillen in ontwikkeling tussen de leerlingen.			•	

Begeleiding		1	2	3	4
7.1*	De school gebruikt een samenhangend systeem van genormeerde instrumenten en procedures voor het volgen van de prestaties en de ontwikkeling van de leerlingen.			•	
7.2	De leraren volgen en analyseren systematisch de voortgang in de ontwikkeling van de leerlingen.			•	

Zorg		1	2	3	4
8.1	De school signaleert vroegtijdig welke leerlingen zorg nodig hebben.			•	
8.2	Op basis van een analyse van de verzamelde gegevens bepaalt de school de aard van de zorg voor de zorgleerlingen.			•	
8.3*	De school voert de zorg planmatig uit.			•	
8.4	De school evalueert regelmatig de effecten van de zorg.			•	

Kwaliteitszorg		1	2	3	4
9.1	De school heeft inzicht in de onderwijsbehoeften van haar leerlingenpopulatie.			•	
9.2	De school evalueert jaarlijks de resultaten van de leerlingen.		•		
9.3	De school evalueert regelmatig het onderwijsleerproces.		•		
9.4	De school werkt planmatig aan verbeteractiviteiten.			•	
9.5	De school borgt de kwaliteit van het onderwijsleerproces.		•		
9.6	De school verantwoordt zich aan belanghebbenden over de gerealiseerde onderwijskwaliteit.			•	
9.7	De school draagt zorg voor de kwaliteit van het onderwijs gericht op bevordering van actief burgerschap en sociale integratie, met inbegrip van het overdragen van kennis over en kennismaking met de diversiteit van de samenleving.			•	

Wet- en regelgeving		Ja	Nee
NT1A	De inspectie is in het bezit gesteld van de geldende schoolgids (art. 16, lid 2 en 3, WPO).	•	
NT2A	De inspectie is in het bezit gesteld van het geldende schoolplan (art. 16, lid 1 en 3, WPO).	•	
NT4A	Er is voldoende onderwijstijd geprogrammeerd om te kunnen voldoen aan de daarvoor gestelde minima (art. 8, lid 7 onder b, WPO).	•	
NT4B	Er is maximaal zevenmaal een onvolledige schoolweek geprogrammeerd voor de groepen 3 t/m 8 (artikel 8, lid 7 onder b, WPO).	•	